

Neljapäev, 22. oktoober 2020

P9_TA(2020)0282

Euroopa hariduse tulevik COVID-19 kontekstis

Euroopa Parlamendi 22. oktoobri 2020. aasta resolutsioon Euroopa hariduse tuleviku kohta COVID-19 kontekstis (2020/2760(RSP))

(2021/C 404/08)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 165 ja 166,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõiget 3 ning protokoll (nr 2) subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 14,
 - võttes arvesse institutsioonide ühist teadaannet Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ⁽¹⁾,
 - võttes arvesse komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatist „Euroopa haridusruumi loomine 2025. aastaks“ (COM(2020)0625),
 - võttes arvesse komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatist „Digiõppe tegevuskava 2021–2027. Hariduse ja koolituse ümberkujundamine digiajastu jaoks“ (COM(2020)0624),
 - võttes arvesse komisjoni 1. juuli 2020. aasta teatist jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalselt õiglust ja vastupanuvõimet toetava Euroopa oskuste tegevuskava kohta (COM(2020)0274),
 - võttes arvesse komisjoni 17. jaanuari 2018. aasta teatist digiõppe tegevuskava kohta (COM(2018)0022),
 - võttes arvesse komisjoni 14. novembri 2017. aasta teatist „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“ (COM(2017)0673),
 - võttes arvesse oma 17. aprilli 2020. aasta resolutsiooni ELi kooskõlastatud meetmete kohta COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgedega võitlemiseks ⁽²⁾,
 - võttes arvesse oma 11. detsembri 2018. aasta resolutsiooni hariduse kohta digiajastul ning ELi poliitikakujundamisega seotud probleemide, võimaluste ja õppetundide kohta ⁽³⁾,
 - võttes arvesse oma 12. juuni 2018. aasta resolutsiooni hariduse ajakohastamise kohta ELis ⁽⁴⁾,
 - võttes arvesse nõukogule ja komisjonile esitatud küsimusi Euroopa hariduse tuleviku kohta COVID-19 kontekstis (O-000052/2020 – B9-0020/2020 ja O-000053/2020 – B9-0021/2020),
 - võttes arvesse kodukorra artikli 136 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 2,
 - võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni resolutsiooni ettepanekut,
- A. arvestades, et kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga on juurdepääs kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ning elukestvatele õppele põhiline inimõigus ning hädavajalik selleks, et omandada ja säilitada oskusi, osaleda täiel määral ja aktiivselt ühiskonnas ning omada juurdepääsu arenevale tööturule;
- B. arvestades, et UNESCO andmetel mõjutas haridus- ja koolitusasutuste sulgemine COVID-19 kriisi haripunktis peaaegu 1,6 miljardit õppijat enam kui 190 riigis ehk 94 % kogu maailma õppuritest; arvestades, et see mõjutab endiselt üle 60 % õppuritest kogu maailmas; arvestades, et madala sissetulekuga riikides on pakkunud mingil kujul distantsõpet vähem kui 25 %; arvestades, et enim arenenud riikides oli digiõppe kättesaadav ligikaudu 90 %-le, mis tähendab, et 10 % kooliõpilastest jäi ikkagi maha ⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ ELT C 428, 13.12.2017, lk 10.

⁽²⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0054.

⁽³⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0485.

⁽⁴⁾ ELT C 28, 27.1.2020, lk 8.

⁽⁵⁾ Brookings Institution, aprill 2020.

Neljapäev, 22. oktoober 2020

- C. arvestades, et ELi tasandil on endiselt suuri lahknevusi, kuna mõnes liikmesriigis on kuni 32 % õpilastest olnud mitu kuud ilma juurdepääsuta haridusele; arvestades, et paljudel õppuritel ei ole juurdepääsu seetõttu, et puuduvad digiseadmed, ei ole piisavalt digioskusi või oli olukord juba varem ebasoodne; arvestades, et isegi kui õppuritel oli juurdepääs digiharidusele, pidid nad sageli õppima ilma õpetaja, kaaslaste või koduse abita ning mõnikord ebastabiilses koduses keskkonnas;
- D. arvestades, et COVID-19 pandeemia on põhjustanud võib-olla ajaloo kõige tõsisema häire maailma haridus- ja koolitussüsteemides ja see võib kahjustada terve põlvkonna haridust ning kaotada aastakümnetega toimunud arengu; arvestades, et tekkivad lüngad hariduses vähendavad tõenäoliselt selle põlvkonna tulevast sissetulekutaset ning võivad negatiivselt mõjutada ka tööviljakuse kasvu ja liidu kui terviku konkurentsivõimet; arvestades, et sama põlvkonda ootab ees sisenemine tööturule ajal, mil seda mõjutab tugevalt COVID-19-st põhjustatud majanduskriis;
- E. arvestades, et haridusasutustel on palju laiem sotsiaalne ja hingeharidust andev roll ning nad toetavad õppurite füüsilist ja vaimset tervist; arvestades, et õpetajate ja õpilaste otsese suhtlemise puudumine on paljudel juhtudel mõjutanud õpilaste heaolu ja vaimset tervist; arvestades, et pandeemia on toonud esile õpetajate otsustava rolli hariduses ja ühiskonnas; arvestades, et õpetajad ja muud haridustöötajad on sageli ülekoormatud, mis näitab selgelt, et neid on vaja rohkem toetada ja nende tööd rohkem tunnustada;
- F. arvestades, et kriis on kiirendanud üleminekut digiõppele ja ergutanud innovatsiooni hariduses, näiteks e-õppe võimaluste parandamist; arvestades, et viimastel aastatel õppetehnoloogia ettevõtetesse tehtud investeeringud on parandanud internetipõhist haridust ja e-õppe lahendusi; arvestades, et ettevõtete ja haridusasutuste partnerlused aitavad edendada innovatsiooni haridussektoris; arvestades, et lõplikuks haridusliku sisu üle otsustajaks peaks jääma haridusasutus;
- G. arvestades, et samal ajal on äkiline üleminek massilisele veebipõhisele ja distantsõppele, mida kriis on hoogustanud, toonud esile tohutud lõhed digihariduse poliitika kujundamises ja elluviimises Euroopa Liidus ja liikmesriikides; arvestades, et kriis on näidanud ka vajadust liikmesriikide suurema koostöö ja koordineerimise järele haridus- ja koolituspoliitika valdkonnas;
- H. arvestades, et äkiline digiüleminek toimus olukorras, kus 43 % eurooplastest puuduvad põhilised digioskused⁽⁶⁾; arvestades, et inimeste digioskuste tase on otseselt seotud sellega, millises liikmesriigis ja asulas nad elavad, milline on nende sotsiaal-majanduslik staatus, vanus, sissetulek, haridustase ja töökoht; arvestades, et digiüleminek ja uute tehnoloogiate kasutamine mõjutavad tööturgu, nõudes kõrgemat digikirjaoskuse taset;
- I. arvestades, et pandeemia annab võimaluse hariduse tulevik ümber mõtestada;
- J. arvestades, et komisjon soovib luua 2025. aastaks Euroopa haridusruumi;
- K. arvestades, et Euroopa Ülemkogus 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku suhtes saavutatud poliitiline kokkulepe tooks kaasa suured kärped sellistes haridusalastes juhtprogrammides nagu „Erasmus+“; arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt nõudnud haridusprogrammidele ambitsioonikat eelarvet; arvestades, et praeguse majanduskriisi tõttu ei tohiks kärpida avaliku sektori kulutusi haridusele;
- L. arvestades, et vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele kuulub hariduspoliitika liikmesriikide ainupädevusse, kusjuures liidul on toetav ja koordineeriv roll;
1. kiidab haridus- ja koolitusasutusi, eelkõige õpetajaid ja haridustöötajaid ning õpilasi ja lapsevanemaid loovuse ja leidlikkuse eest kohanemisel interneti- ja kaugõppega, eriti arvestades kiiresti muutuvaid olusid ja ebakindlaid aegu; avaldab tunnustust ka kodanikele, kodanikuühiskonnale ja mitteformaalse hariduse pakkujatele hea eeskuju eest haridustavade kohandamisel ja selliste algatuste väljatöötamisel, mis on võimaldanud õppimist jätkata; nõuab suuremaid jõupingutusi, et

⁽⁶⁾ Digitaalrajanduse ja ühiskonna indeks 2019.

Neljapäev, 22. oktoober 2020

toimivaid algatusi laiendada ja muuta neid nähtavamaks ning edendada parimaid tavasid kõigis haridussektorites; kutsub komisjoni üles looma liikmesriikidele platvormi heade tavade jagamiseks ning sellega seoses uurima võimalusi uuteks algatusteks, nagu Euroopa veebipõhise ülikooli loomine;

2. rõhutab siiski, et äkiline üleminek digitehnoloogiale hariduses ja koolituses on toonud esile ka digitaalse lõhe seoses juurdepääsuga digitaristule ja -seadmetele, internetipõhise õpetamise kvaliteediga ning õpilaste, õpetajate ja koolitajate oskustega;

3. mõistab hukka asjaolu, et meil on Euroopas ikka veel õpilasi ja üliõpilasi, kellel puudub juurdepääs digiharidusele; kordab, et on vaja parandada ühenduvust Euroopa tasandil, eelkõige maapiirkondades ja äärealadel, ning suurendada juurdepääsu digiseadmetele; juhib tähelepanu sellele, et hariduses kasutatavate arvutite, tahvelarvutite ja tarkvara valdkonnas on Euroopas tiptasemel innovatsioon;

4. tunneb muret õpetajate ja õpilaste digioskuste puudujääkide pärast, mis takistavad tõhusat digiharidust; tuletab seetõttu meelde vajadust investeerida õpetajate ja koolitajate oskuste täiendamisse ja ametialasesse arengusse kogu Euroopas, tagamaks, et neil oleks olemas digioskused, mida nad saaksid ka edasi õpetada; märgib, et sellega seoses on väga tähtis õpetajate liikuvus ja teadmiste jagamine ning kutsub komisjoni üles sellist tegevust rohkem toetama;

5. märgib, et kriis on mõjutanud erinevaid haridus- ja koolitussektoreid erineval määral ning kõrgharidusasutused on tänu olemasolevale taristule, ressurssidele ja digitaalsete vahenditega seotud kogemustele sageli edukamad; rõhutab, et häired alushariduses, koolihariduses, kutsehariduses ja -koolituses, täiskasvanuhariduses ja mitteformaalses hariduses on olnud tõsisemad, ning nõuab suuremaid jõupingutusi, et pakkuda nendele sektoritele tõhusat distantsõpet; tuletab sellega seoses meelde vajadust piisava rahalise toetuse järele;

6. palub, et komisjon koguks kõigist liikmesriikidest andmeid pandeemia mõju kohta õppijate osalemisele distantsõppes, keskendudes eelkõige takistustele digivahendite puudumise tõttu, hindaks neid andmeid ja avaldaks need; kutsub komisjoni üles koguma andmeid ka õpetajate digioskuste kohta kõigis liikmesriikides;

7. märgib murega, et digihariduse lõhed on süvendanud olemasolevat ebavõrdsust nii liikmesriikide vahel kui ka nende sees ning on avaldanud ebaproportsionaalset mõju neile, kes juba kannatavad sotsiaalsete, majanduslike või muude ebasoodsate tingimuste all, kellel on õpiraskused ja puue ning teistele haavatavate või vähemusrühmade liikmetele; rõhutab, et on esmatähtis see digitaalne lõhe viivitamata kaotada;

8. tuletab lisaks meelde koolide ja muude haridusasutuste olulist sotsiaalset rolli, näiteks regulaarsete einete ja hingehariduse pakkumisel; rõhutab, et liikumiskiirangud mõjuvad õppurite vaimsele tervisele ja heaolule halvasti, koosmõjus stressiga, mis on seotud hindamise ja hinnete panemisega ning eraldatusega eakaaslastest;

9. tunneb seetõttu heameelt, et haridustöötajad ja liikmesriigid püüavad tagada näost-näku õppe jätkumist keskkonnas, mis on COVID-19 eest kaitstud; kutsub kõiki liikmesriike üles tegema kõik vajaliku, et tagada kõigile võimalus näost-näku õppeks; tunnistab, et haridusasutuste taasavamisega kaasnevad probleemid ning taunib koordineerimise või parimate tavade vahetamise puudumist Euroopa tasandil; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema tihedat koostööd, et minimeerida töötajate ja õppijate terviseriske ning teha kõik, mis võimalik, et näost-näku õpe saaks jätkuda; on samal ajal veendunud, et uute liikumiskiirangute korral peavad haridusasutused olema valmis pakkuma kõigile õppijatele kvaliteetset digiõpet ning käsitlema vaimset tervist ja heaolu koostöös lapsevanemate ja teiste asjaomaste sidusrühmadega;

10. rõhutab, et sotsiaalne ja hariduslik ebavõrdsus juurdub sageli varases lapsepõlves ja kipub täiskasvanueas süvenema, kuna madalam haridustase toob tavaliselt kaasa halvemad tööhõiveväljavaated, mis omakorda kipub vähendama juurdepääsu töökohal toimuvale koolitusele ja arenguvõimalustele;

Neljapäev, 22. oktoober 2020

11. tunneb muret digitaalse kirjaoskuse ebahütlase taseme pärast, mille kriis esile tõi ning mille tõttu paljud inimesed on hädas põhiliste internetiandmete kaitse, küberturvalisuse ja infopädevusega; rõhutab sellega seoses väärinfo ja libaandmete eraldiseisvat probleemi; toonitab, kui tähtis on õpetada digitaalse ja infopädevuse põhioskusi tõelise elukestva õppe lähenemisviisi kaudu, ning rõhutab vajadust parandada eakate ja ebasoodsas olukorras olevatest rühmadest pärit inimeste juurdepääsu digioskuste õppimisele; nõuab, et läbivaadatud digiõppe tegevuskavasse lisataks laiaulatuslikud Euroopa digitaalse kirjaoskuse algatused;

12. on seisukohal, et kriisist tuleb õppida eelkõige seda, et liidu tulevase haridus- ja koolituspoliitika keskmes peavad olema kaasamine ja võrdsed võimalused nii juurdepääsu kui ka kvaliteedi osas;

13. rõhutab, et kriis on näidanud vajadust paljusid huvirühmi hõlmava ja koosloova lähenemisviisi järele hariduspoliitikas, nii et selle kujundamisse ja elluviimisse oleks kaasatud õpetajad ja koolitajad, õppurid, mitteformaalse hariduse ja koolituse pakkujad, lapsevanemad, ettevõtjad, kodanikuühiskond, ametiühingud ja kohalikud omavalitsused; tuletab meelde, et õppimine toimub formaalses, mitteformaalses ja informaalises keskkonnas ning et poliitika kujundamine peab seda mitmetahulist lähenemisviisi arvestama;

14. on veendunud, et kriis annab võimaluse põhjalikult analüüsida haridus- ja koolituspoliitika tulevast suunitlust ja selle kohta pandeemiajärgse taastumise kavas laiemalt; rõhutab hariduse keskset rolli rohe- ja digipöördes; tuletab meelde, et Euroopa rohelises kokkuleppes tunnustatakse koolide, koolitusasutuste ja ülikoolide keskset rolli muutuste juhtimisel;

15. märgib lisaks, et nüüd on aeg õppekavad ja õppemeetodid uuesti läbi mõelda ja neid ajakohastada ning muutuste tempot kiirendada; ergutab liikmesriike kaasama oma haridus- ja koolitussüsteemidesse arukal ja õppijakesksel viisil digiteerimist ja innovatsiooni ning arendama uusi ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid, nagu tehisintellekt, plokiahel, kohandatud õppelahendused ja mängustamine; rõhutab, et on vaja uurida uuenduslike tehnoloogiate mõju haridusele ja edendada Euroopa tasandil näiteid parimatest tavadest; tuletab meelde, et digitaalse hariduse sisu kontekstis on tähtsad intellektuaalomandi õiguste aluseks olevad õiguslikud ja eetilised põhimõtted; rõhutab, et digitehnoloogia kasutamine tuleks integreerida haridusse varasest east alates, rakendades sealjuures vajalikku täiskasvanute ja professionaalset järelevalvet ning kõrgeimaid andme- ja autoriõiguse kaitse standardeid;

16. rõhutab, et otsene suhtlemine õpetajate ja õppijate vahel ei ole asendatav ning et ainult näost-näkku õppeprotsessis saab tõhusalt omandada inimestevahelise suhtluse ja sotsiaalseid oskusi; on seetõttu seisukohal, et kuigi pandeemiaga kaasneb tõenäoliselt üleminek kombineeritud haridusmudelile, milles on ühendatud inimeste klassiruumis õppimine ja e-õppe lahendused, peab hariduse ja koolituse keskmesse jääma näost-näkku õppimine; tuletab meelde humanitaarteaduste uuringute tähtsust ja usub, et need on teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonna õppeainete ja ettevõtlusoskuste täiendamiseks olulised;

17. on seisukohal, et parem koostöö ja koordineerimine liikmesriikide vahel ning ambitsioonikam liidu haridus- ja koolituspoliitika oleksid aidanud COVID-19 kriisile tõhusamalt reageerida, ning nõuab tungivalt, et liit täidaks edaspidi aktiivsemat koordineerivat rolli;

18. kutsub seetõttu komisjoni üles tegema ettepaneku Euroopa tulevase hariduspoliitika julge poliitilise raamistiku kohta, nii et Euroopa haridusruumist saaks üldpõhimõtetel põhineva nõrga visiooni asemel konkreetne tööprogramm, millel on mõõdetavad eesmärgid, sealhulgas muutes kvalifikatsioonide, diplomite ja välismaal veedetud õppeperioodide automaatse vastastikuse tunnustamise liidus reaalsuseks hiljemalt 2025. aastaks; nõuab tungivalt, et komisjon kasutaks ajakohastatud digiõppe tegevuskava suhtes sama julget lähenemisviisi, minnes erinevate meetmete kogumilt üle täielikult väljakujundatud digioskuste ja haridusstrateegiale; nõuab, et komisjon kaasaks Euroopa Parlamendi aktiivselt poliitikakujundamise kõikidesse etappidesse;

19. rõhutab, et tulevane Euroopa hariduspoliitika peab põhinema ühisel poliitikaraamistikul, mis tagab, et asjakohased poliitilised algatused, nagu Euroopa oskuste tegevuskava, Euroopa haridusruum, digiõppe tegevuskava, noortegarantii ja lastegarantii, täiendavad ja toetavad selgeid üldisi poliitikaeesmärke; on seisukohal, et kodanikega peetav dialoog peab sisaldama hariduse mõõdet, näiteks eelseisval Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi raamistikus;

Neljapäev, 22. oktoober 2020

20. märgib, et liikumine Euroopa kõrgharidusruumi suunas on edenenud palju paremini kui sarnased protsessid muudes haridussektorites; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon keskenduks elukestva õppe lähenemisviisi kaudu suurematele jõupingutustele teistes haridussektorites, eelkõige alushariduses, koolihariduses, täiskasvanuhariduses ning kutsehariduses ja -koolituses;
21. tuletab meelde, et programm „Erasmus+“ on Euroopa haridusruumi loomise toetamiseks peamine rahastamisvahend; rõhutab programmi „Erasmus+“ toetusel välja töötatud vahendite väärtust õppematerjalide tootmiseks ja jagamiseks, näiteks e-mestimise kaudu, ning õpetajakoolituse moodulite väljatöötamiseks, näiteks School Education Gateway kaudu; on veendunud, et selliseid vahendeid tuleks hariduskogukonnas laiendada, paremini rahastada ja aktiivselt edendada, et veebipõhisele õpetamisele ja õppimisele tõelist kasu tuua; tuletab meelde, et on selle poolt, et programm „Erasmus+“ täiendaks liikuvust virtuaalse õppe ja koostöö vahenditega, kuid ei asendaks seda; juhib tähelepanu sellele, et mitmed Euroopa Parlamendi kavandatud haridusega seotud katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed annavad väärtusliku panuse, ning nõuab, et edukaimad neist võetaks poliitikasse ja programmidesse üle;
22. rõhutab lisaks kutseoskuste tippkeskuste, DiscoverEU ja Euroopa ülikoolide algatuste võimalikku panust Euroopa haridusruumi; taunib siiski asjaolu, et komisjoni 2020. aasta mai muudetud mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekus – mida Euroopa Ülemkogu 2020. aasta juulis veelgi vähendas – jäetakse programm „Erasmus+“ ilma rahalistest vahenditest nende juhtalgatuste elluviimiseks, ilma et see mõjutaks programmi põhielemente, eelkõige õpirände võimaluste laiendamist ja programmi kaasavamaks muutmist;
23. juhib tähelepanu sellele, et hariduspoliitikat võivad toetada mitmed liidu rahastamisprogrammid; kutsub komisjoni üles seadma prioriteediks sihtotstarbelised investeeringud haridusasutuste ja õppijate digitaristusse ja -seadmetesse, et võimaldada distants- ja e-õpet, pöörates erilist tähelepanu digiseadmetele ja internetiühendusele äärealadel ja maapiirkondades; rõhutab, et selleks tuleks kasutada Euroopa ühendamise rahastut, taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendit ning Euroopa Regionaalarengu Fondi;
24. rõhutab, et kvaliteetsed haridussüsteemid loovad aluse ELi ülemaailmsele konkurentsivõimele, ning tuletab meelde, et hästtöötavad haridus- ja koolitussüsteemid nõuavad suuri avaliku sektori investeeringuid; rõhutab sellega seoses, et ambitsioonikas poliitika ilma vastava rahastamiseta ei ole usaldusväärne; peab äärmiselt kahetsusväärseks, et juulis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel saavutatud poliitilises kokkuleppes järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta kärbitakse eelkõige programme, mis toetavad haridus- ja koolituspoliitikat, eriti programme „Erasmus+“, „Euroopa horisont“ ja Euroopa Sotsiaalfond+; kordab oma nõudmist, et programmi „Erasmus+“ eelarvet kolmekordistataks võrreldes mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 eelarvega; kutsub liikmesriike üles kasutama majanduse elavdamise kava kaudu kättesaadavaid vahendeid ambitsioonikalt, et hoogustada investeeringuid haridusse; ergutab liikmesriike märkimisväärselt suurendama avaliku sektori kulutusi haridusele;
25. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.
-